

infra latius dicemus. Hinc enim clare ostenditur, hoc mysterium plus esse, quam sacramentum, ut notavit D. Thom. supra, q. 78, art. 7, nam sacramentum illi tantum prodest, cui applicatur; sacrificium vero pro aliis offertur. Quinto est altare, ut supra ex Paulo probatum est, et est in ore omnium fidelium; unde Optatus, lib. 6 contra Parmen. : *Quid est (inquit) altare, nisi sedes corporis et sanguinis Domini?* et eleganter Theodoret. Ancy., orat. de Nativit., inquit : *Non jam in præsepe positus, sed in altari, illud enim præsepe mater factum est hujus mensæ.* Sexto est etiam sufficiens actio sacrificandi; quæ in omnibus, vel aliqua earum continetur, scilicet, oblatione, consecratione, et consumptione, de quibus infra dicendum est. Nam, quod institutio, seu impositio non desit, auctoritate magis probandum est, quam ratione, quod jam effectum est. Estque optimum testimonium illud Aug., 20 contra Faust., cap. 6 : *Sacrificamus non Martyribus, sed Deo Martyrum, illo dumtaxat ritu, quo sibi sacrificari novi Testamenti manifestatione præcepit.* Congruentia vero addi potest, quia ostendimus oportuisse, sacrificium aliquod in lege nova institui; sed nullum poterat excogitari aptius, aut perfectionem hujus status magis consentaneum; decebat etiam tam grande mysterium, ministerio hominum factum, in divinum cultum, et recognitionem divinæ potentiae et majestatis ordinari et institui, cum in eo tam divina potentia, quam sapientia, charitas, et reliqua attributa, excellentiori quodam modo manifestentur.

44. Secundum hæreticorum fundamentum destruitur. — Quare aliquoties Patres Christum in Eucharistie confectione immolari concedere renuant. — Superest, respondeamus ad secundum et tertium fundamentum hæreticorum, quæ contra hanc partem procedebant. Secundum ergo in hoc nitebatur, quod in hoc mysterio sit repræsentatio sacrificii, ad quod breviter dicendum est, si exclusive intelligatur, falsum esse assumptum; si absque exclusione, nullam esse illationem. Sicut enim non sufficit ad rationem sacrificii, esse figuram, vel signum sacrificii, ita non est contra rationem veri sacrificii, quod sit repræsentatio vel imago alterius sacrificii, si cætera necessaria concurrant, ut concurrere possunt. Primum patet, nam mors Abel fuit figura sacrificii Christi, et baptismus est repræsentatio mortis Christi, et multæ cærimonie sunt ab Ecclesia in repræsentationem mortis

Christi, quæ non sunt sacrificia, et hoc ad summum probat ratio hæreticorum, necesse non esse, signum habere in se veram ac propriam rationem ejus rei, quam significat. Probatur autem altera pars; nam sacrificia vetera, et agnus Paschalis, et oblation Melchisedech fuerunt vera sacrificia, simulque fuere signa et repræsentationes sacrificii, ut Augustinus sæpe docet, signatim 20 contra Faustum, cap. 48. Ratio autem est, quia intervenire potest actio sufficiens, per quam aliquid Deo in sacrificium offeratur, et tamen quod illa imposita sit ad aliud sacrificium significandum. Item in signis ad placitum, sæpe contingit dari signum rei, et signum signi, et utrumque in suo genere veram significationem participare; sic enim hæc vox, Petrus, est signum ad placitum significans talem rem, et hæc vox, nomen proprium, est etiam signum ad placitum significans ipsum nomen, Petrus, et utrumque verum nomen est, seu vocalis terminus; sic igitur cum sacrificium sit signum ad placitum, et præter significationem moralem habeat mysticam, dari potest sacrificium immediate significans rem aliquam, quæ sacrificium non sit, et dari etiam potest sacrificium significans aliud sacrificium; nam hoc etiam ad mysticam significationem spectare potest. Ita igitur contingit in præsente mysterio, in quo impensis intervenit sufficiens actio, et cæmoniæ sensibiles, ad rationem seu significationem sacrificii, ut declaratum est; ac deinde impossitum est ad significandum non solum realem Christi præsentiam, sed etiam præteritam ejus mortem et passionem, quam pro nobis in sacrificium obtulit, et ideo non est solum imago sacrificii, nec solum sacrificium, sed utrumque simul, sicut simul est verum corpus et sanguis Christi, et sacramentum, seu sacramentum signum ejus. Oportet autem ad intelligendos Patres advertere, eos sub nomine immolationis interdum dicere in hoc mysterio non immolari Christum vere ac realiter, sed tantum mystice per repræsentationem veræ immolationis in cruce factæ, quia immolatio in rigore et proprietate vocis significare videtur cruentam oblationem, seu veram macerationem cum reali sanguinis effusione; et in hac proprietate verum est, non esse hic realem immolationem, sed tantum repræsentationem ejus, atque in hunc modum loquuntur, non solum Patres, ut Chrysostom., Ambrosius et alii ad Hebr., et Augustin., ep. 23, 120 et in Psalm. 79, sed etiam interdum Scholastici,

Magister cum aliis in 4, dist. 12, et D. Thom. in hoc art. 4, quæst. 83. Immolatio autem in hoc rigore sumpta non est de ratione sacrificii ut sic, sed sacrificii tantum cruenti. Nam ad rationem sacrificii, ut sic, sufficit oblatio, quemque ratione in ea aliquid sacrum fiat circa rem oblatam, et ideo de sacrificio, seu sacrifice, loquendo absolute, dicendum est, in hoc mysterio non tantum imaginem et repræsentationem sacrificii, sed verum etiam sacrificium, veramque sacrifice, fieri.

15. Tertia hæreticorum ratio refutatur. — Tertium fundamentum sumebatur ex ratione sacramenti et sacrificii. Ad priorem ergo partem dicitur, posse idem mysterium diversis rationibus participare seu induere rationem sacramenti et sacrificii; nam eadem res, quæ in Dei honorem consecratur, potest deinde ad nostram sanctificationem dari et ordinari; haec namque duæ rationes et habitudines in ordine ad diversos terminos non ita inter se repugnant, ut non possint eidem rei convenire; unde eadem etiam res, quæ Deo in cultum offertur, potest esse cibus hominis, et, ut sic, esse signum gratiæ sanctificantis, et ideo simul esse sacrificium, et sacramentum; ita fere D. Thom., 1. 2, quæst. 101, art. 4, ad 2, ubi significat hoc non accidisse in sacrificiis veteribus, sed hujus mysterii esse proprium, propter ejus excellentiam. Non desunt autem, qui existiment, in agno Paschali, qui fuit potissima figura hujus mysterii, illas duas rationes fuisse conjunctas; nam prius sacrificabatur, vel in templo a sacerdotibus, ut contendit Abulensis, Exod. 23, quæst. 27, vel in privata domo a patrefamilias, de quo satis in præcedente tomo disputatum est, et postea ut sacer quidam cibus comedebatur, sub certo rito et cæmoniis, in quo videtur rationem sacramenti habuisse. Quomodo autem hæc duæ rationes sacramenti et sacrificii in Eucharistia conjungantur, et ultra earum prior, aut potior sit, dicetur commodius disputatione sequente; oportet enim prius essentiali rationem hujus sacrificii declarare.

16. Ad alteram partem de testamento primum negari potest, Eucharistiam esse, aut dici testamento, sed mysterium novi Testamenti, aut etiam sanguinem novi Testamenti, juxta id, quod in forma calicis dicimus, ex traditione Ecclesiæ, et canone Missæ : *Hic est calix sanguinis mei novi et æterni Testamenti mysterium fidei;* et juxta illud, quod apud Matthæum et Marcum legimus : *Hic est san-*

guis meus novi Testamenti, id est, quo novum Testamentum confirmatum et stabilitum est. Atque hoc modo recte respondet figuratum figuræ; proprie enim sanguis, quo Moyses populum aspersit, non erat ipsum vetus Testamentum, sed erat veluti confirmatio ejus. Secundo admittimus, Eucharistiam et sanguinem Christi in illa contentum, dici posse testamentum, eo modo, quo res sperata solet spes nostra vocari, et res promissa, nomine promissionis, et hæreditas testamento legata, nomine testamenti; sic enim id, quod præcipue Christus in novo Testamento Ecclesiæ suæ legavit, fuit corpus et sanguis ejus in Eucharistia; unde est illud ad Hebr. 7 : *Melioris Testamenti sponsor factus est Jesus.* Dici etiam solet testamentum, instrumentum ipsum continens et significans voluntatem testatoris, et hoc etiam modo Eucharistia dici potest testamentum, tanquam signum et instrumentum continens et significans Christi voluntatem, et liberalem omnium suorum bonorum largitionem nobis collatam. Hujusmodi autem testamenti appellatio non pugnat cum ratione sacrificii, quia idem sanguis, quo novum Testamentum confirmatum est, potest etiam in Dei cultum et sacrificium consecrari, et eadem res, quæ nobis a Deo datur, et a Christo in hæreditatem hujus vitæ, et signum sue voluntatis et æternæ hæreditatis testamento donata est, potest et debet Deo a nobis offerri in ejus honorem et sacrificium; nihil enim magis decens, aut convenientius esse potest, quam ut donis, quæ Deus nobis contulit, ipsum colamus ac veneremur; et hoc ipsum indicavit nobis Christus verbis illis : *Hoc facite in meam commemorationem,* juxta expositionem in superioribus datam.

SECTIO III.

Utrum Missa sit sacrificium, quod tantum a Christo Domino institui potuerit.

1. Usus hujus vocis, Missa, ad hoc sacrificium significandum antiquissimus. — In hac sectione non solum rem ipsam (quæ fere jam ex dictis perspicua est) sed etiam ipsam Missæ vocem explanare ac defendere intendimus. Hæretici enim vehementer invehuntur in eam, irridenterque et rejiciunt, tanquam novam et barbaram vocem, quod eo animo faciunt, ut rem prorsus evertant. Catholici vero e contra vocis antiquitatem et etymologiam erudit et accurate inquirunt, ut veritatem rei significatæ magis stabiliant. Dicendum ergo impræ-

mis est, usum hujus vocis *Missa*, in Ecclesia Latina esse antiquissimum. Legitur enim in Concil. Cathag. II, can. 3; Concil. Carthagin. IV, can. 84; Milevit., cap. 12; Vasens., cap. 3 et 4, ubi etiam distinguuntur Missa publica a privata; Concil. Agathensi, can. 11, de loco, ubi est Missa celebranda, et can. 47; de precepto audiendi Missam die Dominic. Leo P., epist. 82, plures precepit celebrare Missas, ubi pro multitudine populi una non sufficit. Thelesph., epist. 1, instituit, ut in Missa hymnus Angelicus dicatur, et tres Missæ nocte Nativitatis. Felix I, epist. 2, precepit Missas celebrari supra memorias Martyrum; Eucharius, ut Basilicæ cum Missa consecrentur, ut est apud Burchard., lib. 3 Decret., cap. 27, quod tamen Gratian. tribuit Higinio, in cap. Omnes, de Consecr., dist. 4, qui omnes et alii Patres ibi relati hoc nomine, Missa, usi sunt; et præterea Ambros., lib. 1, epist. 33; et Augustin., serm. 91 et 244 de Tempore; et Greg., lib. 1, epist. 12, et lib. 4, epist. 10.

2. *Hanc vocem alios Græcam facere immrito.* — *Alii Hebræam.* — *Melius qui Latinam.* — *Horum quidam a mitto.* — Secundo de origine hujus vocis, quidam existimant esse vocem Græcam, ut Covarr., lib. 4 Variar. resolut., cap. 22; non est autem verisimilis opinio, quia nullus ejus vocis fundamentum in Græca lingua reperitur; unde neque usum ejus in Græcis Patribus legimus, sed quam nos *Missam*, illi *Liturgiam* vocant, vel *Synaxin*, vel aliis vocibus utuntur, quæ communes sunt huic mysterio, ut sacramentum est. Alii censent esse vocem Hebræam, a verbo *Missa*, quod spontaneam oblationem significat; ita Concil. Senon., in descr. Fidei, cap. 11; et Claud. de Sainct., in prefat. ad Græcas liturg.; et Pamel. in præfatione ad Latinas, et in Scholiis ad Tertull., lib. de Orat., in principio; et Demochares, tract. 2 et 4 de Sacrificio Missæ. Quæ opinio est probabilis; quamvis eam suspectam faciat auctoritas negativa Patrum Græcorum, et Syrorum, qui nunquam ea voce usi sunt, cum tamen soleant frequenter uti illis vocibus Hebraicis, quas Ecclesia Latina retinuit, ut sunt *Hosanna*, *Alleluia*, etc. Tertia igitur opinio est, hanc vocem esse Latinam, a verbo *mitto*, quam late tractat Lindan., lib. 4 Panop., cap. 3, et Bellarm., lib. 4 de Missa, cap. 1. Et videtur fuisse sententia D. Thom. hac quæst., art. 4, ad 9, et Hug. Vict., lib. 2 de Sacram., part. 9, cap. 14, qui etymolo-

giam hujus vocis explicantes, oblationem subintelligandam esse censem, ita ut *Missa* dicatur, quia oblatio sacrificii ad Deum mittitur, et missa est, vel quia Deus ad nos mittit hostiam hujus sacrificii, quam nos ad ipsum, iterum per sacerdotem in sacrificio remittimus, juxta illud, quod in can. Missæ dicitur: *Jube hæc perferrri per manum sancti Angeli tui in sublime altare tuum*; atque hoc modo sentit etiam Innoc., lib. 3 de hoc myst., cap. 12; et Bonav., opuse. de Mysterio Missæ. At vero Isidorus sentiens, etiam hanc vocem esse Latinam, lib. 2 Etymol., cap. 19, censem dictam a dimittendo, quia finito Missæ sacrificio populus mittitur, seu dimittitur, ita ut subintelligenda sit congregatio seu concilio missa vel dimissa, et in eadem sententia est Alcuin., lib. de Offic. Eccles., de Celebratione Miss.; et Gab., lect. 45 in can.; et non dissentit Hugo Victor., loc. cit. Ad quod intelligendum observandum est, antiquum Ecclesiæ morem fuisse, ut, dum Missæ sacrificium celebrabatur, populus non discederet, donec a sacerdote vel diacono dimitteretur; ita enim ad tanti sacrificii reverentiam decebat, et ut debitus ordo in Ecclesia servaretur. Hæc autem populi dimissio bis in Missa fieri solita est: primo, finito Evangelio, ante primam oblationem; tunc enim dimittebantur Catechumeni, vel si qui aderant Gentiles, quibus mysteriis interesse, aut ea videre minime permittebatur, ut constat ex Clemente, lib. 8 Constitut.; Dionys., cap. 3 de Ecclesia Hierarch.; Cyrill. Alexand., lib. 42 in Joan., cap. 50; et Augustin., tract. 44 in Joan.; Gregor., 42 Dialog., cap. 23. Alia dimissio fiebat post sacrificium finitum, ad quam videtur allusisse Cyprian., lib. de Spect., dicens: *Festinat ad spectaculum dimissus, et adhuc secum ferens, ut assolet, Eucharistiam;* et Tertull., lib. de Anima: *Post transacta solemnia, dimissa plebe, etc.* Hinc ergo factum est, ut hæc ipsa dimissio Missa dicta fuerit, et ita videtur sumi in Concil. Carth. IV, can. 84, et in Concil. Illerdensi, can. 4, in quibus dicitur, hæreticos, Judæos, et Gentiles permitti posse adesse usque ad Missam Catechumenorum, id est, usque ad dimissionem, ut exposuit Glossa in cap. De incestis, et in cap. De his, 25, quæst. 2, et in cap. Episcopus, de Consecr., dist. 1; et Augustin., serm. 237 de Tempore apertius dicit: *Ecce post sermonem fit Missa Catechumenis, et fideles manent, id est, fit dimissio Catechumenorum.* Et eodem modo sumi videtur a

S. Benedicto in regula sua, cap. 17, et a Cassiano, lib. 2 Instit., cap. 13 et 15, et lib. 3, cap. 7 et 8; et juxta hanc deductionem, quod nunc in Missa dicimus: *Ite, Missa est*, ita est interpretandum: *Ite, jam enim est dimissionis tempus*; quamvis exponi etiam possit juxta priorem etymologiam, subintelligendo oblationem, vel totam illam actionem sacram, id est: *Ite, jam enim est oblatio ad Deum missa*, vel, jam tota hæc actio sacra est completa. Quacumque vero ratione originem et impositionem hujus nominis accipiamus, certum est tamen, jam deductam esse illam vocem ad significandam totam illam actionem, in cuius fine populus dimittitur, et inde duplex etiam Missa distincta est. Una, *Catechumenorum Missa*, quæ durabat usque ad primam oblationem exclusive, cujus fit mentio citatis locis, et in Conc. Valent., can. 1, et apud Cassian., lib. 11 Instit., cap. 15. Alia dicitur *Missa fidelium*, quæ incipit ab offertorio, et durat usque ad finem, de qua Ambr., lib. 5, epist. 33: *Dimissis Catechumenis, Missam sacramentorum*, ut loquitur, *facere cœpit*; et hinc in plurali vocari solet totum officium *Missarum solemnia*, ut est apud Augustin., serm. 84 de Temp., et Gregor., hom. 22 in Evang.; nunc vero Missa etiam in singulari dicta, significat totam actionem sacram a principio usque ad finem, quæ utramque prædictam Missam complectitur; jam enim illa prior dimissio sublata est, et tota res una veluti continuata actione conficitur, et quæ nomine Missæ jam significatur. Et hactenus de voce *Missæ*, de qua plura eruditæ congerit Joannes Durand., lib. 2 de Ritibus Ecclesiast., cap. 4.

3. *Missa, ut nunc fit, præter sacrificii substantiam accidentalia complectitur, quod totum complexum non est a Christo institutum.* — Quod igitur ad rem attinet, de Missa loqui possumus, vel ratione totius actionis, ut includit omnes cæmeronias et orationes, quæ ibi fiunt et dicuntur, vel tantum de substantia sacrificii, quod inter illam actionem offertur. Dicendum ergo est primo, Missam, ut comprehendit totam illam actionem, complecti quidem sacrificium, non tamen solam substantiam ejus, sed etiam accidentia (ut sic dicam), et ideo secundum hoc totum, non est a solo Domino instituta. Conclusio hæc est certa et clara, quoad omnes partes, suppositis, quæ diximus; nam Missa hæc complectitur totum Eucharistæ mysterium a consecratione usque ad consummationem;

ostendimus autem hoc mysterium esse sacrificium; ergo Missa quoad substantiam suam sacrificium est, aut (quod perinde est) in Missa sacrificium offertur, ut Patres omnes supra citati loquuntur. Secunda vero pars et tertia per se notæ sunt; nam canon Missæ non a Christo, sed ab Apostolis et eorum successoribus traditus est et compositus, ut Concil. Trident. dicit, sess. 22, et idem est certum de aliis cæmeroniis et Collectis, et colligi potest ex Clem. et aliis Pontificibus, et Conciliis citatis, et ex Isidoro, lib. 2 de Officiis, ubi dicit, ordinem Missæ et orationum a S. Petro esse institutum, et supra agentes de forma ostendimus, Apostolorum tempore paucas cæmeronias et orationes adjunctas esse oblationi hujus sacrificii, quæ postea successu temporis ab Ecclesia additæ sunt, de quibus in sequentibus dicendum est late.

4. *Missa sacrificii substantia est a Christo Domino instituta.* — Dico secundo: Missa, quoad substantiam sacrificii, a Christo Domino instituta est. Est de fide et sufficienter probatur ex dictis in duabus præcedentibus sectionibus. Nam Christus in nocte coenæ obtulit hoc sacrificium, et potestatem ac legem perpetuo duraturam, de illo in Ecclesia offrendo, tradidit illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*, ut declaratum et probatum est; hoc autem ipsum, et nihil aliud, est sacrificium instituere; unde Iren., lib. 4 cont. Hæres., cap. 32 et 34: *Novam, inquit, docuit oblationem, quam Ecclesia ab Apostolis accipiens, in universo mundo offert Deo.* Ambr., in præpar. ad Miss.: *Ego licet peccator accedo ad altare tuum, et offero sacrificium, quod tu instituisti, et offerre præcepisti.* Augustin., conc. 2 in Psal. 33: *Ipse de corpore et sanguine suo instituit sacrificium secundum ordinem Melchisedech.* Leo P., serm. de Passione: *Jesus vetus Testamentum consummabat, et novum Pascha condebat, et docebat, qualis hostia Deo deberet offerri.* Denique Alexand. I, epist. 4: *Veritas nos instruxit calicem et panem offerre,* similia multa citata sunt in superioribus, et alia sumi possunt ex modernis auctoribus latissimis, præsertim ex Durand., dict. lib. 2, cap. 2 et 3, ubi multa congerit. Ratio addi potest, quia Christus est auctor novæ legis; ergo instituere debuit omnia, quæ de substantia sunt hujus legis; hujusmodi autem est sacrificium, sicut et sacerdotium; nam hæc duo necessario sunt connexa, et de sacerdotio ait Paulus transferri simul cum lege,

aut ipso translato, necesse esse legem etiam transferri. Et confirmatur primo, quia Christus instituit Eucharistiae mysterium, ut in superioribus tractatum est; ergo sub utraque ratione sacramenti et sacrificii instituit, quia non est major ratio de una, quam de altera, nec minus requiritur Christi auctoritas ad significationem et efficaciam ejus, ut sacrificium est, quam ut sacramentum. Denique quia ratio sacrificii prior est, et quodammodo potior, quam sacramenti, ut infra dicam. Confirmatur secundo, quia Christus abrogando legem veterem, ejus sacrificia abstulit; ergo e contrario stabilendo legem novam, ejus sacrificium instituit.

3. Quæstiunculae satisfit. — Sed queret aliquis, an potuisse Ecclesia hoc sacrificium instituere, si Christus illud non instituisset. Respondetur, duobus modis hoc intelligi posse. Primo, quod Christus Dominus neque instituerit hoc mysterium, quoad rationem sacrificii, ut sic, neque etiam quoad actionem ipsam, in qua significatio sacrificii fundatur, id est, quod non dederit hominibus corpus et sanguinem suum. Secundo, ut dederit quidem hanc potestatem in ordine tantum ad sacramentalem usum, non vero quoad rationem oblationis seu sacrificii. In priori casu evidens est, non potuisse Ecclesiam tale sacrificium instituere; unde enim illa haberet potestatem ad conficiendum corpus Christi, si Christus non dedisset? Est enim haec potestas maxime supernaturalis, ut per se manifestum est. In secundo autem casu potuisse Ecclesia instituere, seu addere huic mysterio rationem sacrificii, dummodo Christus non prohibuisset; ita enim supponendum est. Ratio est, quia illa actio de se est apta, et decens ad rationem sacrificii; et alioqui in Ecclesia est potestas connaturalis, vel naturæ, vel gratiæ, ad instituendum sacrificium in qualibet actione ad illud munus proportionata; ergo potuisse hanc specialem actionem, jam sibi possibilem, in signum protestativum divinæ excellentiæ ordinare, ut ad Deum collendum primario fieret, et ita posset instituere hoc mysterium sub ratione holocausti et sacrificii laudis, seu gratiarum actionis, et impetratorii, et aliquo modo propitiatorii, vel impetrando tantum, vel etiam aliquam satisfactionem applicando per modum indulgentiæ, quamvis non proprie et in rigore ex opere operato.

SECTIO IV.

Utrum Missæ sacrificium unicum sit in lege nova, ita ut aliud in ea esse non possit.

1. *Duplex quæstio. — Circa primum difficultatis ratio.* — Duo in hoc titulo comprehenduntur. Unum est, an ipsummet sacrificium Eucharisticum sit unum tantum. Alterum est, an cum illo possint in Ecclesia Christi esse alia sacrificia. Circa primum ratio dubitandi esse potest, quia in Missa multa fiunt circa corpus Christi, quæ per se singula ad rationem sacrificii sufficiunt, ut sunt, duplex consecratio corporis et sanguinis; nam unaquæque per se sufficit, ut sacrificium integrum sit. Item fractio, quæ postea fit circa corpus Christi, cum sanguinis missione; nam ibi fit aliquid sacrum circa rem oblatam; ac denique idem argumentum fieri potest de consumptione corporis et sanguinis Christi, prout fit a sacerdote. Vel aliter, quia prius sacrificantur panis et vinum; transmutantur enim in Dei cultum; et deinde offeruntur corpus et sanguis Christi, nam prius conficiuntur, postea offeruntur, quoniam offerri supponit esse; sunt ergo diversa sacrificia, sicut et diverse res oblate. Tandem habere plura sacrificia, videtur ad perfectionem et complementum alicuius legis pertinere; maxime, quando talia sacrificia ad diversos fines ordinantur, ut sunt holocaustum, gratiarum actio, propitiatio pro peccato; ergo decuit, ut Deus hanc sacrificiorum varietatem in lege nova institueret; si enim id fecit in lege veteri, multo magis in nova, quæ perfectior est; Christus autem Dominus extra mysterium Eucharistiae nullum sacrificium instituit; ergo in hoc mysterio tota illa sacrificiorum varietas et multitudo continetur, ut si intelligamus, consecrationem ipsam habere rationem holocausti, quatenus per eam tota substantia panis in substantiam corporis Christi transmutatur; fractionem vero, quæ expressius passionem Christi significat, rationem habere sacrificii propitiatorii, aut oblationem ipsam corporis Christi, quæcumque illa sit.

2. *Eucharistiae sacrificium unicum solumque a Christo institutum.* — Dicendum nihilominus est, sacrificium Eucharistiae esse unum tantum, illudque solum esse a Christo Domino in lege nova institutum. Ita sentiunt omnes Theologi; imo Concilium Trident., in procemio sess. 22, hac ratione dixit, hoc esse unum

verum ac singulare sacrificium; et cap. 4, de hoc solo sacrificio tradit, fuisse a Christo Domino institutum, et de illo semper, ut de unico sacrificio loquitur; et multo antea Concil. Toletan. XII, can. 5, sacrificium hoc, verum et singulare, vocavit; et ceteri Patres hac ratione dicunt, Christum Dominum multitudinem veterum sacrificiorum in unum ac singulare sacrificium commutasse. Leo Papa, serm. 7 de Pass. Domini: *Omnem differentiam hostiarum unius corporis et sanguinis tui compleat oblatio.* Similia leguntur apud Chrysostom., Psal. 95; August., l. 10 de Civ., c. 20, lib. 3 de Baptism., cap. ult., et lib. 20 contra Faust., cap. 18 et 21, et lib. 1 contra Adversarium leg. et Prophet., c. 20: *Huic summo veroque sacrificio cuncta sacrificia falsa cesserunt;* et alibi: *Sacrificium, quod ipse est, in Ecclesia voluit pro illis omnibus celebrari, quia illis omnibus prænunciabatur.* Denique Ecclesia in Collecta quadam sic habet: *Deus qui legalium differentiam hostiarum unius sacrificii perfectione sanxisti,* etc. Ratione sic declaratur: nam quod praeter hoc sacrificium nullum aliud sit a Christo institutum, illa ratio satis probat, quia de Christi voluntate solum nobis constare potest per Ecclesiam declarantem Scripturam vel traditionem. Sed Ecclesia nec docuit, nec insinuavit unquam institutionem alterius sacrificii, neque in Scriptura aut traditione aliquod est ejus vestigium, maxime cum nulla sit ejus necessitas, ut ostendam. Quod autem sacrificium ipsum Eucharisticum unum sit, praeter auctoritates adductas, patet ex dictis supra de unitate sacramenti Eucharistiae; est edim eadem ratio de sacrificio, et omnia ibi adducta hic applicari possunt. Declaraturque breviter, satisfaciendo simul rationibus dubitandi; duas enim consecrationes corporis et sanguinis, quamvis per se sigillatim sumptæ possent institui in integrum sacrificium, tamen, prout nunc facta institutio est, ordinatae sunt ad consummandum unum signum, atque unam mysticam Christi immolationem, et ideo ex utraque componitur unum sacrificium. Rursus panis et vinum, et corpus ac sanguis Christi, ad unammet actionem sacram, seu sacrificationem concurrunt, tanquam terminus a quo, et ad quem, et tanquam materia proxima et remota ejusdem oblationis, et ideo ex hoc etiam capite non est ini duplex sacrificatio; imo neque est alia corporis Christi oblatio, praeter ipsam consecrationem, ut in disputatione sequenti latius dicemus. Denique gratis et sine fundamento assignantur distincti effectus seu fines distinctis partibus vel actionibus hujus sacrificii, sed ipsum totum perfectiori et altiori modo continet omnem illam perfectionem, seu habitudinem, aut rationem, quæ in distinctis sacrificiis veteribus inventa est, ut supra, disputat. precedent., sect. 7, obiter attigimus. Est enim hoc sacrificium ex parte rei oblatæ, et principalis offerentis, infinitæ dignitatis, et ideo ad omnem sacrificiū rationem sufficiens est, et in cultum Dei, et gratiarum actionem et recognitionem divinæ excellentiæ simul offertur, et nihilominus simul etiam efficax, et ad impetrandum, et ad satisfaciendum pro peccato, ut latius infra, tractando de effectibus ejus, explicabimus, et ideo necesse non fuit aliud sacrificium praeter hoc a Christo Domino institui. Dices: etiam Eucharistia in ratione sacramenti est summe perfecta, et nihilominus praeter illud Christus alia multa instituit; cur ergo non idem dicitur de sacrificio? Respondetur primo: quia sacramenta per se ordinantur ad fidelium sanctificationem, quæ pluribus modis perficiuntur, scilicet, per modum generationis, aut augmenti, aut per modum specialis remedii vel auxilii, quo pluribus etiam modis, et variis ex causis, fideles indigent, juxta varias occasiones et status eorum; et ideo ut convenientius, et accommodato modo provideretur hominibus, utilis fuit sacramentorum varietas. At vero sacrificium per se ordinatur ad cultum Deo præstandum, et ex consequente, et quasi secundario aliquem effectum habet in offerentibus, vel his, pro quibus offertur, quæ omnia facilime potuerunt in eodem sacrificio conjungi, et ideo supposita hujus sacrificii perfectione et infinitate, non oportuit alia multiplicare. Adde, mysterium hoc Eucharistiae esse finem aliorum sacramentorum, et ideo illa multiplicari, quia homo indiget pluribus modis disponi, et quia media multiplicari solent, quamvis finis unus tantum sit.

3. *Quoad secundam quæstionem ratio dubitandi.* — Circa secundam partem imprimis esse potest quæstio de potestate Ecclesiæ ad instituendum aliud sacrificium. Et est ratio dubii, quia haec potestas est connaturalis, tam naturæ, quam gratiæ, ut supra dicebam. Non est ergo ablata per institutionem Eucharistiae, quia, quod naturale est, non auferitur, neq; gratia destruit naturam, sed perficit. Neque etiam est impedita; nam Christus non prohibuit usum talis potestatis; ubi enim est talis prohibitio? Neque enim per se tradita est, aut